

เทศน์เช้า วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม ธรรมะไง เราแสวงหาธรรมะกันนะ เวลาปีใหม่เราอยากได้พร อยากได้
ความอุดมสมบูรณ์ อยากได้ความสำเร็จทางชีวิต เราก็อยากได้ ใครง่ายๆ ก็อยากได้ แต่ความอยาก ถ้า
ความอยากเป็นมรรคคือความอยากแล้วขยันหมั่นเพียรเป็นความอยากที่ถูกต้อง ความอยากแล้ว
อยากแล้วไม่สมความปรารถนาแล้วก็เสียใจ อันนั้นเป็นกิเลส เวลาอยากแล้ว อยากเป็น อยากดี
อยากเด่น อยากเป็นดังความปรารถนา แล้วมันไม่ได้ตามความอยาก นั่นละกิเลส

แต่ถ้าความอยาก เราอยากเป็นคนดี อยากมีความสุข อยากเข้าใจในชีวิต อยากแล้วเรา
ค้นคว้า อยากแล้วเราประพฤติปฏิบัติ อย่างเช่นวันนี้วันพระ วันพระ วันพระวันโกน พระผู้
ประเสริฐ แล้วมันประเสริฐที่ไหนละ ผู้ประเสริฐมันประเสริฐอยู่ในหัวใจ

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต เห็นธรรมคือเห็นใจของตัวเองใจ เห็นใจคือมีสามัญ
สำนึกใจ เห็นใจคือคิดได้ คิดได้ถึงชีวิตของเรา แล้วชีวิตของเรา เราค้นคว้าสิ เราค้นคว้าชีวิตมัน
คืออะไร

ชีวิตเรา ชีวิตเราก็คือร่างกายเรา มนุษย์เราเป็นชีวิตของเรา ชีวิตของเรา อันนี้มันเป็น
ร่างกาย ร่างกายนี้ คุณติ เวลาคนตายแล้ว เวลาวิญญูณออกจากร่างไปมันก็เหมือนกับขอนไม้ มัน
เป็นแค่ซากศพเท่านั้นแหละ ซากศพเราพูดกับมันไม่รู้เรื่องนะ คุณติ เวลาคนตายไปเรามีแต่ความ
เสียใจ มีแต่ความกระเทือนใจ แต่เราคุยกับมันไม่รู้เรื่องแล้วละ แต่เวลามีชีวิตอยู่เราคุยกันรู้เรื่อง
นะ เราคุยกันรู้เรื่องเพราะอะไรละ เพราะมันมีจิต มันมีธาตุรู้ ธาตุรู้เราคุยกันได้ เราสื่อสารกันได้

ถ้าเราสื่อสารกันได้ เราสื่อสารโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก สื่อสารก็จะเอารัดเอา
เปรียบเขาดูดไป แต่เราศึกษา เรามีสติมีปัญญา ถ้าเรามีสติมีปัญญา เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้านะ เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ มันเป็นเวรเป็นกรรมทั้งนั้นแหละ พอเราทำสิ่งใด
ไป เราคิดว่าเราได้ๆ เราเสียหายทั้งนั้นแหละ

แต่ถ้ามันมีสติมีปัญหา นะ คูตี เรามาเสียดสละทานๆ "ไอ้วัตถุมันของเล็กน้อยนะ เล็กน้อย เพราะอะไร เพราะว่ามันเป็นวัตถุที่เราช่วยเหลือเจือจานกันได้ แต่ไอ้ไฟสุ่มขอน ไอ้ไฟที่มันเผา ลนในใจ นั่นมันของยิ่งใหญ่ นะ สิ่งที่มีนเผาเลนเรา คูตี พอมันผิดหูผิดตา มันผิดใจ มันจะไปทำ ร้ายเขา เวลามันไม่พอใจมันจะไปเบียดเบียนเขา อันนี้มันยิ่งใหญ่ นะ แล้วยิ่งใหญ่ มันจะเอาอะไร คูแลมันล่ะ นี่ธรรมะๆ มันคูแลตรงนี้

เวลาโลกเขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไปโรงพยาบาล เขาไปหาหมอ เขารักษากันด้วยยา เวลา หัวใจของเรา เราต้องรักษาด้วยธรรมโอสถ ธรรมโอสถมันคืออะไรล่ะ ธรรมโอสถ คีล คีลคือ ความปกติของใจ ให้ใจมันปกติ ให้ใจมันมีสติ ถ้าปกติคือมันไม่คิดตามอารมณ์ ถ้ามันไม่คิดตาม อารมณ์ เราหาเหตุผล เขาว่าเราจริงๆ หรือ ที่เขาว่าเรา เขาว่าเราจริงๆ หรือ เขาว่าเราด้วยเจตนา ดีหรือเปล่า ถ้าเขาว่าเราด้วยกิเลสของเขา ด้วยความว่าเขาไม่พอใจเรา อันนั้นก็ป็นกรรมของเขา

ใครทำสิ่งใด เห็นไหม คูตี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไปเผยแผ่ธรรม เขาจ้าง คนมาโจมตี เขาจ้างคนมาด่า เขาทำทุกอย่าง จนพระอานนท์ทนไม่ไหว พระอานนท์ชวนหนีๆ บอกหนีเถอะ เราอยู่ที่นี้ไม่ได้หรือก มีแต่คนเขาโจมตี

อานนท์ แล้วเธอจะหนีไปไหนล่ะ ไปข้างหน้าเขาก็ด่าอีก ไปข้างหน้าก็มีคนตีเตียนอีก เพราะอะไร เพราะว่ามุ่มมองของคน ความเห็นของคน คนที่เขาที่มีมุ่มมองอย่างนั้น เขาเห็นแก่ตัว ของเขา เขาเห็นคนทำคุณงามความดีก็ขวางตาเขาแล้ว เขาไม่ต้องทำหรือก เห็นคนอื่นทำเขายัง ทนไม่ได้เลย

แต่ถ้าเป็นคุณงามความดี เราทำไป คูตี คนที่ศรัทธาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลูกศิษย์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าภักษัตริย์ทั้งนั้นแหละ เวลาคนที่ศรัทธามหาศาลเลย ไอ้คนที่ มันเสียดผลประโยชน์มันก็ขัดขวางไปตลอดเลย เห็นไหม แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังเป็นแบบนั้น แล้วคูตี เราจะให้คนเห็นไปทางเดียวกับเรามันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ นะ ใครทำสิ่งใด เขาทำของเขา

เวลาเขาโจมตีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียใจ มาก เสียใจเพราะว่าเขาหาแต่โทษแต่ภัยของเขา เวลาไป พอทำถึงที่สุดนะ ถ้าถึงที่สุด ธรรมิกลูบ ลูบสดๆ เลย แต่ถ้าเราทำจริงๆ กลางๆ เราต้องไป เวลาตายไปแล้วยมบาลเขาก็ไปจำแนกแจกแจง กันว่าคนนี้จะไปทางไหน คนนั้นจะไปทางไหน อันนี้จะเชื่อไม่เชื่อไม่เป็นไร แขนงไว้ก่อน ไม่

ต้องเชื่อ ไม่ต้องเชื่อ เพราะกาลามสูตรเขาไม่ให้เชื่ออยู่แล้ว ไม่ต้องเชื่อ แต่เอาความจริง เอาความจริงนะ ถ้าเราสงสัยไหม เพราะเราสงสัย เราไม่แน่ใจมันถึงพาเวียนวายตายเกิด นี่คืออวิชชา ความลังเลสงสัย ความไม่แน่ใจนี้แหละ เพราะจับต้นชนปลาย จับอะไรไม่คิดหมดเลย มันจับอะไรไม่ได้มันก็เลยสงสัย สงสัยก็ไปเกิดอีก สงสัยก็เวียนวายตายเกิดอยู่ที่นี่ แล้วถ้ามันไม่สงสัยทำอย่างไรล่ะ

ทางโลกเขาเจ็บไข้ได้ป่วยเขาไปหาหมอ หมอเขาดูแลรักษา ยารักษาโรครักษาร่างกาย ธรรมชาติคือยารักษาใจ ถ้ายารักษาใจ เราทำหัวใจของเรา ในเมื่อปีใหม่เราก็อยากจะเป็นมงคลชีวิต อยากจะทำความดีของเรา อยากจะมีความสุขความสงบของเรา วันนี้อย่างไร วันพระเรื่องของหัวใจแล้ว วันพระ นี้ผู้ประเสริฐ ถ้าผู้ประเสริฐ เวลาเขาโงมต้องคัมภีร์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาโงมตีครูบาอาจารย์ ผู้ที่มีคุณธรรมในหัวใจท่านหนึ่งของท่าน ถ้าท่านหนึ่งของท่าน เราไปโงมตีนี้ความนิ่งอยู่ของพระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์ มันจะย้อนกลับมาหาเรา ย้อนกลับมาหาเราถ้าเราทำ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดว่าเราทำถูกต้อง เรามีความจำเป็นของเรา ใครเขาจะพูดอย่างไร นั่นโลกธรรม ๘ ถ้าโลกธรรม ๘ เราไม่ต้องไปกว้านมาให้มันเผาใจเรา ก็เสกในหัวใจเรามันก็เผาใจเราพออยู่แล้ว ชีวิตของเราเกิดมาตั้งแต่เช้า ตื่นขึ้นมาทำวัตรสวดมนต์ สวดมนต์เสร็จหุงอาหาร ไล่บาตรพระ ถ้าเป็นไปได้นะ ถ้าเป็นไปไม่ได้เขาก็รีบไปทำหน้าที่การงานของเขา งานของเรามันก็สิ้นเหลืออยู่แล้ว ถ้างานของเราสิ้นเหลืออยู่แล้ว แล้วเป็นคนดีด้วย คนดียังมีพระในบ้าน ยังมีพ่อแม่มีปู่ย่าตายายต้องคอยดูแล งานของเรามันก็สิ้นเหลืออยู่แล้ว ทำไมเราต้องไปกว้านเอาพิษเอาภัยมาเผาเราอีกล่ะ งานของเรา เราก็ต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว แล้วเวลาทำหน้าที่การงานมา ทำหน้าที่การงานมาเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย เพื่อดำรงชีวิต ถ้าดำรงชีวิต ถ้าประสบความสำเร็จในชีวิตนี้กรรมดี เราทำความดีสิ่งใดมาจะมีคนเจ้องาน จะมีคนเกื้อหนุน เจอคนช่วยเหลือเจ้องาน คนไม่ได้ทำอะไรมาทำอะไรมาต้องการให้คนเข้ามาเกื้อหนุนเจ้องาน มันไม่ค่อยมีคนหันมามอง

เขาจะมอง มองที่ไหน คนเขามองนะ เขามองจากพ่อจากแม่ ถ้าพ่อแม่เขาเป็นคนดี เขาเลี้ยงลูกมาเขาเป็นคนดี ถ้าคนดี บ้านนี้บ้านที่ดี มีอะไรเขาอยากช่วยเหลือเจ้องานนะ ถ้าบ้านนี้ คุณดีเขาอยู่กันสุขสงบ ส่งเสียงรบกวนเขา ทำลายเขามาตลอดเลย สังคมเขาจะมีความสุข บ้านนี้คอยคิดคอยวาง คอยจะให้ไปยอมจำนนกับเขา เวลาเขาเป็นสิ่งใดไม่มีใครไปมอง

เพราะกลิ่นของศีลใจ คุณงามความดีใจ ถ้าเราทำสิ่งนั้นขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่กรรมๆ เห็นไหม ความรับผิดชอบเราก็มหาศาลอยู่แล้ว หน้าที่การงานเราก็เยอะอยู่แล้ว เราจะต้องทำสิ่งใดอีก

พระในบ้านคือพ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรา แล้วพระในใจล่ะ ถ้าพระในใจมันดีนะ เรามีสติมีปัญญา เราจะเป็นมงคลชีวิต เกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากพ่อจากแม่ พ่อแม่เป็นคนที่ดี เกิดมาก็ชักนำเราไปทางที่ดีนะ เวลาลูกเราไปโรงเรียนนะ “อย่าไปรังแกเพื่อนนะ ถ้าเพื่อนเขาขาดตกบกพร่องเราช่วยเหลือเอื้องานกันนะ อย่าไปรังแกเขา” นี่พ่อแม่ที่ดี เราเกิดในตระกูลที่ดี เราเกิดในพ่อแม่ที่ดี นี่พระในใจของเรา ถ้าพระในใจเรา เพราะเรามีอำนาจวาสนาใจ เรามาเกิดในประเทศอันสมควรใจ เรามาเกิดจากพ่อจากแม่ที่เป็นสัมมาทิฏฐิใจ พ่อแม่ที่สัมมาทิฏฐิก็พาลูกไปทางที่ดีใจ นี่ทำคุณงามความดี เห็นไหม พระในใจของเราใจ ถ้าพระในใจของเรา เรายกษยาพระในใจของเรา

หน้าที่การงานก็สั้นเหลือ ทุกอย่างเป็นภาระรับผิดชอบทั้งนั้นแหละ เราก็รับผิดชอบ เพราะเป็นคนรับผิดชอบ รับผิดชอบเสร็จแล้วนะ ทำเสร็จแล้วมันสบายใจ มันสบายใจนะ เราทำสิ่งใด คุณงามความดี ทำดีต้องได้ดี ทำดีได้ดีอยู่แล้ว ทำดีต้องได้ดี ดีที่ไหนล่ะ ดีก็คือความดีอันนั้นใจ แล้วความดีอันนั้นมันย้อนกลับมาหาเราใจ ถ้าย้อนกลับมาหาเรา ย้อนกลับมา จะไปที่ไหน ขาดตกบกพร่องสิ่งใด คนจะช่วยเหลือเอื้องานเรา คนจะดูแลเรา นี่เรื่องของบุญ เรื่องของบาป บาปอกุศลทำสิ่งใดแล้วไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครดูแล นี่พูดถึงการกระทำนะ

แล้วเวลานั้นพระ เราดูแลพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ดูแลหมดแล้วพระในบ้าน แล้วพระในใจของเรา พระในใจของเราดี สิ่งที่มีความดีมันทำได้แบบนี้ ดูเด็กกตัญญู เวลาเด็กกตัญญู เห็นแล้วเราสะท้อนใจทุกที มันเป็นเด็กน้อย ทำไมมันมีความรับผิดชอบขนาดนั้น เราเป็นผู้ใหญ่แล้วเรามีความคิดอย่างนั้นบ้างไหม เด็กกตัญญูๆ มันมา นี่พระในใจเขาดี เด็กกตัญญูเขาชวนชาย เขาดูแลของเขา จิตใจเขาสูงส่ง เขามีคุณธรรมในใจ ถ้ามีคุณธรรมในใจ สิ่งนั้นเราเกิดมาเราก็อยากมีธรรมในใจของเรา ถ้ามันจะขาดตกบกพร่อง เวลาชีวิตนะ มันมีลุ่มๆ ดอนๆ เป็นเรื่องธรรมดา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ด้วยทานบารมีจากการสร้างมาเป็นพระโพธิสัตว์ล้วนเหลือ แต่เวลาพราหมณ์นิยมศัไป เขาเสื่อมใส่บาตร แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาพราหมณ์เสื่อมใส่บาตรยังขาดแคลนเลย แต่นี่พูดถึงนะ แต่ของเราให้อธิบายเรื่องความขาด

แคลน เรื่องความชีวิตลุ่มๆ ดอนๆ เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเรื่องธรรมดา เรามีสติของเราไว้ มีสติของเราไว้ มันต้องผ่านวิกฤตอย่างนี้ไปได้ มันต้องแก้ไขของเราไปได้ ถ้ามันแก้ไขของเราไปได้ เราเอ่ยปากกัน ช่วยเหลือเจือจานกัน ความช่วยเหลือเจือจานกัน แต่คนที่เขาไม่กล้าทำๆ เพราะอะไร เพราะคุณโลกลี โลกมันทุศีล มันขาดความจริงใจ มันทำสิ่งใดไปเรากลัวแต่เราจะโดนหลอกลงใจ

แต่ถ้าไปหาพระ หาพระ พระผู้มีสติ ผู้มีสติเราไว้ใจได้ เราจะเสียดสละของเรา ถ้าเสียดสละของเรา เราก็มีสติปัญญา กาลามสูตรอย่าเพิ่งเชื่อสิ่งใดทั้งสิ้น แล้วทำสิ่งใดแล้วเราอยากจะบำรุงรักษาพระในใจของเรา ถ้ามีพระในใจของเรามันจะเป็นคนอย่างนี้ พระในใจของเราจะเป็นเด็กกตัญญู พระในใจของเราจะเป็นสัมมาทิฐิ พระในใจของเรา เราจะดูแลของเรา นี้พูดถึงพระในใจมันมีวิเวกของมันมาไง มันมีวิเวกของมัน จริตนิสัยขึ้นมา ถ้ามีจริตนิสัยของเราแล้ว สิ่งที่ทำแล้วมันไม่น้อยเนื้อต่ำใจ

แต่คนที่ทำแล้วน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะน้อยเนื้อต่ำใจแล้ว พอมานั่งภาวนามันภาวนาไม่ลง หรอก เพราะมันน้อยเนื้อต่ำใจ ทำไมชีวิตนี้มันลำบากขนาดนี้ ทำไมชีวิตนี้มันทุกข์ยากขนาดนี้ ทำไมชีวิตนี้มันลำบากขนาดนี้

ก็ชีวิตนี้มันคือชีวะ มันคือสิ่งมีชีวิต ต้นไม้มันยังเจริญงอกงามของมันไปได้เลย แล้วเราเป็นมนุษย์ขึ้นมา เรามีชีวิตขึ้นมาแล้วทำไมเราไม่ย้อนกลับมาดูกระแส คุณติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนตรงนี้ไง ทวนกระแสกลับไปดูใจของเราไง ถ้าใจของเรา เราเป็นคนดีแล้วคืออย่างนี้ดีในวัฏฏะ มันยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ไง ถ้าเราเวียนว่ายตายเกิดเพราะเรามีอำนาจบาตรมืออย่างนี้เราถึงยังฝึกหัดภาวนาได้ คำว่า “ฝึกหัดภาวนา” มันเต็มใจ เราเต็มใจนั่งสมาธิ เราเต็มใจเดินจงกรม เราเต็มใจๆ ความเต็มใจมันไม่ใช่ความสงสัย

อวิชา ด้วยความสงสัย ด้วยความไม่แน่ใจ ทำไปด้วยความไม่แน่ใจ ความเต็มใจ ความเต็มใจตั้งสติไว้ เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันสงบเข้ามา นี่อตตสมบัติ สมบัติแท้ๆ เลย สิ่งที่เราเกิดมามันเป็นสมบัติของวัฏฏะ เพราะมันเวียนว่ายตายเกิด มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้นอยู่แล้ว มันมีของมันอยู่อย่างนี้ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เวียนตายเวียนเกิดมาอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ ทำคุณงามความดีจนบาตรมีเต็ม เวลามันตรัสรู้ขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมชำระอวิชาพญามาร ครอบครวัมมารในใจของเรามันมี

ปู่ย่าตายายของมัน มันตายตั้งแต่ลูกหลานมันขึ้นไปก่อน จนไปถึงอวิชา ทำลายอวิชาไปแล้ว แล้วถึงมาบอกพวกเราไง มาบอกพวกเราว่าให้มีหนทางมีช่องทาง เราจะไปของเรา เราจะเอาคุณงามความดีของเรา

แล้วคุณงามความดี พ่อแม่ปู่ย่าตายายเราก็ดูแล เราก็รักษา เราก็ทำเต็มที่ แล้วพาพ่อแม่ปู่ย่าตายายมาทำบุญถ้าท่านทำของท่านได้ ท่านเปิดตาใจของท่านได้ ท่านก็อยากนั่งสมาธิภาวนา เพราะทุกคนต้องอยากเอาสมบัติที่เลอเลิศ ทุกคนต้องเอาสมบัติที่ละเอียดขึ้นไป ถ้าท่านนั่งสมาธิภาวนา เราก็นั่งสมาธิภาวนา ต่างคนต่างหาหัวใจของตัวเอง ต่างคนต่างหาพระในใจของตัวเอง แล้วถ้ามันได้พระในใจของตัวเอง มันเห็นพระในใจของตัวเอง เรามาเกื้อกูลกัน เรามาสั่งสอนกัน เรามาคอยเตือนสติกัน

ถึงที่สุดถ้ามันผ่องแผ้วขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี สุขอื่นใดเท่ากับจิตพ้นจากกิเลสไปไม่มี แล้วสุขอื่นใด เราแสวงหาความสุขใจใหม่ เราต้องการมงคลชีวิตใจใหม่ เราต้องการทุกอย่าง เราต้องการทั้งนั้นแหละ แต่เรายังทำไม่ได้ เราก็พยายามทำของเรานะ มันเป็นเรื่องระหว่างใจ วิธีการที่เราจะต้องชวนชวน ทำให้ถึงเป้าหมายของเรา อธิษฐานบารมี บารมี ๑๐ ทิศ บารมี ๑๐ ทิศขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็มีเป้าหมายของเรา ทำคุณงามความดีของเรา

ทำคุณงามความดี เราทำของเราอย่าไปคุ้นเคย ให้มันสดๆ ร้อนๆ ตลอดเวลา เพราะความคุ้นเคยจะกลับกลายเป็นเบื่อหน่ายเนือยนาถ แล้วมันก็จะลดลงต่ำไปใจ ต้องสดๆ ร้อนๆ ต้องตั้งสติแล้วทำให้มันชัดเจนของเราตลอดมา แล้วเวลาไปภาวนามันก็จะภาวนาดีขึ้น ภาวนาดีขึ้น ผลของการภาวนา ผลของการภาวนานะ ธรรมโอสธ

เราไปหาหมอ เรารักษาด้วยยาเพื่อรักษาร่างกาย เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมามีธรรมโอสธ มรรคญาณมันจะเยียวยาหัวใจ แล้วมันจะรู้มันจะเห็น บัจฉิตตัง สันติภูฏิกโก ยินยันกันได้ ถ้ายันยันไม่ได้มันต้องมีข้อบกพร่องให้เขาจับผิดได้ว่ามีความผิด นี่เรายินยันได้ว่าเป็นความจริง ความจริงมันจะเหมือนกัน นี่ธรรมโอสธรักษาใจของเรา

พระในบ้าน พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เรามีความกตัญญูกตเวที ได้ชีวิตนี้มาจากท่าน ท่านให้วิชากรรมมา ท่านให้ชีวิตนี้มา ท่านให้มาทั้งหมดเลย เราตอบสนองคุณของท่าน แล้วเราจะดูแลรักษาพระในใจของเราด้วย แล้วพาพ่อแม่ทำบุญกุศล ถ้าพ่อแม่มีจิตใจเบิกบาน ท่านก็ได้พระ

ในใจของท่านด้วย ท่านเป็นพระอรหันต์ของเราด้วย แล้วท่านยังมีพระในใจของท่านต่างหาก เราก็รักษาพระของเราในใจของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา เห็นไหม นี่เราทำ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ทำมาเยอะมาก ทำมาเยอะมาก ยิ่งทำเท่าไรมันจะสร้างบารมีกับใจดวงนี้ แล้วมันจะเกิดปัญญา เกิดปัญญาแล้วก็มีประสบการณ์ เราได้ทำมามันมีประสบการณ์ของมัน มันเกิดปัญญา แล้วปัญญาที่เกิดขึ้น ปัญญาละเอียดขึ้นมา เราจะซาบซึ้งๆ ขึ้นมา ธรรมโอสถเพื่อรักษาหัวใจของเรา เอวัง